

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merenkulun veronhuojennuksista annettua lakia siten, että myös vuosina 1999 ja 2000 tilattujen alusten perusteella saataisiin tehdä jäämaksuluokkavähennys. Vähennyksen enimmäismäärä olisi kolme prosenttia aluksen hankintamenosta. Vähennys saataisiin tehdä aluksen käyttöönottovuonna ja sitä seuraavana verovuonna.

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

PERUSTELUT

1. Merenkulkuelinkeinon nykyinen tukijärjestelmä

Merenkulkuelinkeinoa tuetaan nykyisin yritysverotuksessa myöntämällä merenkulun veronhuojennuksista annetun lain (433/1981) mukainen jäämaksuluokkavähennys. Veronhuojennuksen tarkoituksena on tukea jäissä kulkuun soveltuvien alusten hankkimista. Jäävähvistetut alukset ovat tavallisia kauppa-aluksia kalliimpia aluksen rungon lujuuden ja isomman konetehon vuoksi. Vähennyksen enimmäismäärä vuosittain on kolme prosenttia aluksen hankintamenosta, ja se saadaan tehdä aluksen käyttöönottovuodelta sekä sitä seuraavalta verovuodelta. Lakia sovelletaan Suomesta tai ulkomailta vuosina 1994—1998 tilattaviin, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksiin, jotka rakennetaan I A tai sitä korkeampaan jäämaksuluokkaan.

Verotuksen kautta myönnettävän tuen lisäksi merenkulkuelinkeinoa tuetaan julkisin varoin useilla muilla tavoilla. Suorana budjettitukena varustamot saavat muun muassa miehistön verojen ja työnantajan sosiaaliturvamaksujen perusteella määräytyvää ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelotukea ja lastialusten hankintojen tukemiseksi myönnettävää korkotukea. Lisäksi valtio osallistuu

merimiesten eläkkeisiin maksamalla kolmannen eläkemenosta. Merimiesten verotusta lievennetään puolestaan erityisellä merityötulovähennyksellä. Valtiovarainministeriön, liikenneministeriön ja Merenkululaitoksen vuonna 1998 merenkulkuelinkeinon verotuksesta ja tukitoimenpiteistä tekemän selvityksen mukaan edellä mainittujen tukien suuruus jäämaksuluokkavähennys mukaan lukien oli vuonna 1996 yhteensä 463 miljoonaa markkaa. Summa on 87 prosenttia varustamojen yhteenlasketusta tuloksesta ennen varauksia ja veroja. Valtion vuoden 1999 talousarvioesityksessä tuen on arvioitu nousevan runsaaseen 510 miljoonaan markkaan. Laskelmassa ei ole otettu huomioon esimerkiksi Suomen Vientiluotto Oy:n alushankintoja varten myöntämiin lainoihin sisältyvää korkotukea eikä sellaisia välillisiä tukimuotoja kuten väylä- ja luotsausmaksujen alihinnoittelua ja telakkateollisuuden tukea.

Edellä esitetyn lisäksi varustamot saavat merkittävää verotukea myös yritysverotuksen poistojärjestelmän kautta. Aluksen hankintameno poistetaan verotuksessa irtaimen käyttöomaisuuden menojäätännöspoistojärjestelmän mukaisesti, vuodesta 1999 alkaen 25 prosentin vuotuisin poistoin. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen selvitysten mukaan laivan keskimääräinen taloudellinen

käyttöaika on 20 vuotta, jolloin taloudellista käyttöikää vastaavaksi vuotuiseksi poistoksi muodostuu 5 prosenttia (tasapoisto). Verotuksen ylipoistot eivät tuloudu sellaisenaan myöskään aluksia luovutettaessa, sillä aluksen luovutushinta vähennetään meno-jäännöksestä.

Edellä mainitusta merenkulkuelinkeinon tukia koskevasta selvityksestä käy ilmi, että myös muissa maissa varustamoita tuetaan monin tavoin. Verotuksen kautta annettavia tukimuotoja ovat lähinnä erilaiset varausten ja poistojen kautta annettavat huojenukset sekä normaalia lievempi yhtiöverotus.

2. Ehdotetut muutokset

Suomalaisten varustamojen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi niitä ehdotetaan edelleen tuettavaksi myöntämällä verotuksessa jäämaksuluokkavähennys. Merenkulun veronhuojennuksista annettua lakia ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi siten, että jäämaksuluokkavähennys saataisiin tehdä vuosilta 1999 ja 2000 toimitettavissa verotuksissa. Veronhuojennuksen myöntämisen edellytykset ja vähennyksen suuruus säilyisivät ennallaan.

3. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu jäämaksuluokkavähennys on ylimääräinen, lopullinen veronhuojennus, joka vähennetään verotuksessa aluksen hankintamenon lisäksi. Voidaan olettaa, että kaikki vähennykseen oikeutetut varustamot käyttävät sen hyväkseen. Vähennyksen verotuottovaikutuksen arvioiminen on vaikeaa, sillä sen suuruus riippuu vuosina 1999 ja 2000 tilattavien jäävähvisteisten alusten hankinnoista. Jos oletetaan, että vuosina 1999 ja 2000 tehtävien alustilausten perusteella myönnettävät jäämaksuluokkavähennykset vastaavat vuosina 1994—1997 toteutuneiden jäämaksuluokkavähennysten keskimääräistä tasoa, ehdotettu jäämaksuluokkavähennyksen jatkaminen aiheuttaisi vajaan 17 miljoonan markan verotuoton alentumisen vähennyksen myöntämisvuosina. Valtion osuus verotuesta olisi tällöin vuosittain vajaan 10 miljoonaa markkaa ja kuntien ja seurakuntien osuus yhteensä runsaat 7 miljoonaa markkaa. Vain verotuksen verovuodelta kertyviin 1999 verotuloihin arvioidaan kuitenkin jäävän noin 5 miljoonaksi markaksi, sillä verovuonna 1999 vähennys myönnetään vain tuona vuonna

tilatuista ja jo silloin käyttöön otetuista aluksista. Valtion osuus tästä määrästä olisi vajaan 3 miljoonaa markkaa ja kuntien ja seurakuntien osuus yhteensä noin 2 miljoonaa markkaa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenneministeriöltä ja verohallitukselta. Lausunnoissa esitetyt kannanotot on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä laadittaessa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista

Euroopan yhteisöjen valtiontukea koskevat säännökset perustuvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92—94 artiklaan. Lisäksi on eräiden alojen tukia koskevia erityissäännöksiä. Perustamissopimuksen 92 artiklan mukaan valtiontuki, joka voi vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, on yhteisöoikeuden vastainen. Tukitoimen käsitteeseen voi sisältyä myös yrityksille myönnettävä veronhuojennus.

Jäämaksuluokkavähennyksen hyväksyttävyttä valtion tukena arvioidaan erityisesti komission meriliikenteen tukia koskevien suuntaviivojen (97/C 205/05) perusteella. Voimassa olevasta jäämaksuluokkavähennyksestä on aikoinaan tehty asianmukainen ilmoitus komissiolle eikä komissiolla ole ollut huomauttamista tuen suhteen. Jäämaksuluokkavähennyksestä on perusteltu tukena, jonka tarkoituksena on korvata niitä lisäkustannuksia, joita Suomen oloissa välttämättömien jäävähvistettujen alusten hankinnasta aiheutuu. Luultavaa on, että komissio tulee hyväksymään ehdotetun verotuen jatkamisen. Ehdotettu tuki ilmoitetaan perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissiolle hallituksen esityksen antamisen yhteydessä. Tukea ei tulisi saattaa voimaan

ennen komission lopullista päätöstä tuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

Verotukien hyväksyttävyyttä arvioidaan Euroopan unionin piirissä nykyisin korostusti myös verokilpailun näkökulmasta. Verokilpailua koskevat kysymykset ovat olleet keskeisesti esillä jäsenmaiden valtiovarainministereistä koostuvassa ECOFIN-neuvostossa. ECOFIN-neuvosto on antanut asiasta joulukuussa 1997 päätöslauselman, jossa jäsenvaltiot ovat hyväksyneet menettelysäännöt (Code of Conduct) haitallisen verokilpailun estämiseksi. Tavoitteena on vähentää yhteisön alueella esiintyviä vääristymiä, estää huomattavia verotulojen menetyksiä sekä suunnata verotuksen rakenne työllisyttä suosivampaan suuntaan. Menettelysääntöjen toimeenpanoa varten on perustettu työryhmä (The Code of Conduct Group), jonka työ on käynnistynyt 8 päivänä toukokuuta 1998. Ensi vaiheessa jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle niistä verotustoimenpiteistään, jotka saattavat kuulua haitallisen verokilpailun piiriin. Jäsenvaltiot ovat lisäksi sitoutuneet pidättymään uusien, haitallisten toimenpiteiden käyttöönotosta sekä tarkistamaan tarvittaessa nykyistä lainsäädäntöään. Näitä toimenpiteitä arvioidaan Code of Conduct-seurantaryhmässä niin sanotun tarkistusmenettelyn avulla, johon liittyy asiaankuuluvien tie-

tojen antaminen ja haitallisten toimenpiteiden arviointi. Komissio on puolestaan sitoutunut julkistamaan suuntaviivat valtiontukisäännösten soveltamiselle yritysten välittömään verotukseen ja sitoutunut valvomaan kyseisten tukisäännösten soveltamista.

Yritysverotuksen Code of Conduct koskee kaikilla toimialoilla toimivia yrityksiä. Ehdotettu verotuki tullaan ilmoittamaan edellä mainitulle seurantaryhmälle.

Haitallisen verokilpailun estäminen on ollut esillä myös Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestön (OECD) piirissä. OECD:n jäsenvaltiot ovat huhtikuussa 1998 sitoutuneet pidättymään uusista, haitallisista verokilpailutoimista sekä poistamaan määräjassaan vanhat, haitalliset toimet. Haitallista verokilpailua koskeva tarkastelu alkaa OECD:n piirissä syksyllä 1998.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merenkulun veronhuojennuksista 18 päivänä kesäkuuta 1981 annetun lain (433/1981) 6 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1258/1996, seuraavasti:

6 §

Verovelvollisella, joka vuosina 1981—1993 tilaa Suomesta I A tai sitä korkeampaan jäämaksuluokkaan rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja kolmelta sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta (*jäämaksuluokkavähennys*). Verovelvollisella, joka vuosina 1994—2000 tilaa Suomesta tai ulkomailta

edellä tarkoitetun aluksen, on oikeus vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa verotuksessa molempina vuosina määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta.

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1981. Sitä sovelletaan vuosilta 1981—1995 toimitettavissa verotuksissa. Lain 6 §:ää sovelletaan kuitenkin myös vuosilta 1996—2004 toimitettavissa verotuksissa

ja 7—11 §:n alushankintavarausta koskevia säännöksiä vuosilta 1996—1998 toimitettavissa verotuksissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouko Skinnari

Laki

merenkulun veronhuojennuksista annetun lain 6 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan merenkulun veronhuojennuksista 18 päivänä kesäkuuta 1981 annetun lain (433/1981) 6 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1258/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Verovelvollisella, joka vuosina 1981—1993 tilaa Suomesta I A tai sitä korkeampaan jäämaksuluokkaan rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja kolmelta sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta (*jäämaksuluokkavähennys*). Verovelvollisella, joka vuosina 1994—1998 tilaa Suomesta tai ulkomailta edellä tarkoitetun aluksen, on oikeus vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa verotuksessa molempina vuosina määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta.

6 §

Verovelvollisella, joka vuosina 1981—1993 tilaa Suomesta I A tai sitä korkeampaan jäämaksuluokkaan rakennettavan, nettovetoisuudeltaan vähintään 19 rekisteritonnin aluksen, on oikeus siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja kolmelta sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavissa verotuksissa vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta muiden sallittujen vähennysten lisäksi kunakin vuonna määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta (*jäämaksuluokkavähennys*). Verovelvollisella, joka vuosina 1994—2000 tilaa Suomesta tai ulkomailta edellä tarkoitetun aluksen, on oikeus vähentää laivanvarustustoiminnan tulosta siltä verovuodelta, jona alus on otettu käyttöön, ja sitä seuraavalta verovuodelta toimitettavassa verotuksessa molempina vuosina määrä, joka on 3 prosenttia aluksen hankintamenosta.

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1981. Sitä sovelletaan vuosilta 1981—1995 toimitettavissa verotuksissa. Lain 6 §:ää sovelletaan kuitenkin myös vuosilta 1996—1998 toimitettavissa verotuksissa ja 7—11 §:n alushankintavarausta koskevia säännöksiä vuosilta 1996—1998 toimitettavissa verotuksissa.

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1981. Sitä sovelletaan vuosilta 1981—1995 toimitettavissa verotuksissa. Lain 6 §:ää sovelletaan kuitenkin myös vuosilta 1996—2004 toimitettavissa verotuksissa ja 7—11 §:n alushankintavarausta koskevia säännöksiä vuosilta 1996—1998 toimitettavissa verotuksissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1999 toimitettavassa verotuksessa.

